

Oponentský posudek na bakalářskou práci Antonína Tomandla „Přirozený zákon jako základ univerzální etiky?“

Bakalářská práce Antonína Tomandla se věnuje aktuální problematice přirozeného zákona jako možného základu objektivně koncipované univerzální etiky. Práce se skládá ze dvou hlavních částí. První část je strukturována na tři kapitoly, totiž na prehistorii přirozeného zákona (1.1), na koncepci Tomášovu (1.2) a na koncepci přirozeného zákona v moderní filosofii až po 20. století. V druhé části autor předkládá stanovisko k problematice od Mezinárodní teologické komise.

Práce je napsána jasně a s pochopením problematiky. Využívá postačující množství relevantní sekundární literatury. Nicméně, vyjdeme-li z toho, že titul práce „Přirozený zákon jako základ univerzální etiky?“ naznačuje *systematický* přístup k problematice, musíme s určitým zklamáním říci, že práce tato logická očekávání nenaplnuje. Spíše než systematickým hledáním všeobecně přijatelného etického minima zakotveného v přirozeném zákonu či lidské přirozenosti, je text přehledem z *dějin filosofie*, v závěrečné části pak doplněným o stanovisko Mezinárodní teologické komise (nejsme zcela přesvědčeni o filosofické relevanci zmínky tohoto stanoviska). Bakalariant má pravdu, když tvrdí, že univerzální etiku musíme hledat v přirozenoprávních konceptech a nikoli v právním pozitivismu, který je zbaven pojmu přirozenosti. Má pravdu, že sebezachování v bytí, společenský charakter a touha po poznání tvoří tři důležité pilíře přirozenoprávních konceptů (až na ten T. Hobbesa). Nicméně, tento závěr je formulován v závěru práce, aniž by se k němu autor nějak systematicky dopracoval. Snad lze říci, že se k tomuto závěru „propracoval“ na základě „lekce z dějin filosofie“. Nicméně, jak známo, dějiny filosofie nejsou jen oslavou a obhajobou přirozenoprávních konceptů a přirozenosti či esence člověka (viz subjektivismus v situační etice). Práci v každém případě schází konfrontace s koncepcemi zpochybňující pilíře přirozenoprávní teorie. Domnívám se, že vzhledem k titulu práce, vzbuzujícím systematická očekávání, by bylo lepší se podrobně zaměřit na pouze letmo zmíněnou (rozboru je věnována pouze jedna strana) přirozenoprávní koncepci Johna M. Finnise (nar. 1940). Je škoda, že se autor více nezaměřil např. na Finnisem akcentovaný moment hry, který – na rozdíl od Tomáše Akvinského – považuje za „neregulovatelný prvek lidského života“ (str. 24). Co vlastně vede Finnise k začlenění momentu „hry“ mezi základní fundamenty přirozenoprávní teorie?

Co se týče stylu, práce je napsána „předimenzovaným“ způsobem, tj. s řadou nikoli nutných vsuvek. Co se týče formální stránky, práce vykazuje vysoké množství hovorových frází („Pro něj je takovou přirozenou tendencí rozumovat ...“ – str. 9; totéž viz také na str. 10; „opuncované křesťanskou vírou“ – str. 13; „Aristotelés byl pro Tomáše „pan Filozof“; „brát všemi deseti“ – str. 28, „železná úměra“ – str. 28; „... hodí do krámu“ – str. 28). Kromě toho čtenář narazí na některé nevhodné kalky („iusnaturalista“, „iuspozitivista“, „sociabilní“ aj.).

Navzdory výše uvedené disproporcii textu a titulu práce, a především vzhledem k tomu, že jde o práci bakalářskou navrhuje hodnocení 2–.

Mgr. Daniel Heider, Ph.D.

3. května 2013

České Budějovice

